PERI HA-'ARETS

Published @ 2017 Trieste Publishing Pty Ltd

ISBN 9780649516872

Peri ha-'arets by Israel Meir ben Joseph Mizrai & Eliezer Elijah Mizrahi

Except for use in any review, the reproduction or utilisation of this work in whole or in part in any form by any electronic, mechanical or other means, now known or hereafter invented, including xerography, photocopying and recording, or in any information storage or retrieval system, is forbidden without the permission of the publisher, Trieste Publishing Pty Ltd, PO Box 1576 Collingwood, Victoria 3066 Australia.

All rights reserved.

Edited by Trieste Publishing Pty Ltd. Cover @ 2017

This book is sold subject to the condition that it shall not, by way of trade or otherwise, be lent, re-sold, hired out, or otherwise circulated without the publisher's prior consent in any form or binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.triestepublishing.com

PERI HA-'ARETS

נחמנית וכרפת הדח"ם ז"ל וכדכתי", גם הת זה מלחתי למוהר"ח שבון סי" כ"ג הביח דברי הדב"ך שכתב דלענץ נחמנות אף שלא נכתב כמי שנכתב דמי ולא חלק עליו בזה יש לחוכית דם"ל כן .

איברא דמשם הין הוכחה ליסבור כן לשנין הלכה דאגב גררא הביאו ולא למסמך פליי לפנין מעשה. דהלא מלאנו למיהרא"ש בסי' פ"ב העלה דכל שהין הנהמנות מפורש בין בכולו בין במקלחו מקילים תרי קולי יש"ש, וה"כ מכ"ש בשלה נכהב הנאמנית כלל הין לדון בו כאלו נכתב. אך מאי דמספקה לי אם יסבור כן מוהרא"ש הוא היכא דנהוג הכל לכהוב נהמנות וזה לא כהבי דים לימר מדלא פירש הנאמנות בשטר בין בכילי בין במקאחו כנהוג איכא למימר דלא האמיני אלא בכולו, אבל לא במקלתו דחין לדון בו כחלו נכהב, הו חיכה לספוקי דהח דחין לדון בו כחלו נכתב הוח דלח נהנו לכתבו הח במקום דנהנו לכותבו ולא נכתב יש לדון כאלו נכתב ואין ולאו ורפיא בידי. ולפי דעהי יש לדון בל"ד מההיא דהמקבל דבמקום בנהגו לכחוב נאמנות אף שלא נכתב הו"ל כאלו נכתב דהרי אפי׳ באיסור ערוה דממורות ולא היה כתוב בכסובות המותיהם של אלו הנהי בפירוש דלכשתכנסי להושה תהקדשי לי ואפי"ה הגשירן מכח מה שמגא הך מנהגא בכתובות הראשונים. כ"ש בממון הקל דכל שמנהג לכתוב נאממה בשאר הכחובות, אף שבכחובה זו לא כתיב בה דמהני מכח מנהגא, גם מוהרש"ח בחיבורו לטור ה"מ סי' ס"א השלה דהריטב"א ורבינו האיי ז"ל לא היירי אלא כבאיני מנהג פשוט אבל אי איכא מנהג פשוט יודו לדברי הרא"ש ואשפ"י שלא נכתב כמי שנכתב דמי יש"ב. כ"ז ראיתי לתיר בפרט זה המנם הין כי כח למעשה לדון כן החרי ברבו החולקים כאשר הביאם הרב המאסף בחיבירי לפח"מ פיי ס"ה ס"ק ה' מוהרהל"ח ז"ל ומצפט לדק ה"ב ומוהרי"ט בשניות הת"מ סי' נ"ד ומוהרש"ה סי' ל"א ובחיבורו לב"י אות י"ט סי' ע"א הביא דגם מוהרא"ש גלוה אל כל הגי' יש"ש. גם מוהרש"ח בחשו' ח"ג סי' ס"ב העלה כן דגבי כאמנות לא אמרי׳ כמי שנכהב דמי יפ"ש דף ניד.

אמוך מעתה מו ישים, ואשו לחלוק על ההרים הרמים לענין מעצה פן יריצו את גלגולתו ואין הלכה לכתלמיד במקום הרב עלאו"ל דרוב בעין ורוב מנין המה המורים איפלאה שכל הלכה אנו שחשעין לענין מעבה, אכן לפי המולג בשאלה של הכי שיבונה הם בעין דמתה חוך שנה הלשונה לגשאיה ווא דבל נידוניתה יורבים נועלין בלה שבועה, נם לענין המדודים שהכניסה לו

ראם ראימו למוהר"ה יחיאל באבאן בהבו' כ" ק"ח בענון תקנה ההבבון בתב בבוף התבו' ז"ל ונר' דבכל הארלות האלו בתם בהחתן בולח לכלה חפלים והכביעי והב ואכן יקרה בנוד המדודים בקבל א"ב הדפת מכרפת בהרי הם כבאר נכסי הגדוניא ואם החפלים בעין יחלוקו יש"ם, הנה מחוכו ים להוכיח לנ"ד באם נהני בם מוכו זה בדילת הכביעין נגד המדודים בקבל אם הם בעין דינו כנדוניא וועלתן בלא שבועה זה מוסנים הילך לת"ם המכי"ע ה"א וועלתן בלא שבועה זה מוסנים הילך לת"ם המכי"ע ה"א

פי פ"פ כמ"ל .] בטגין ההוספת ומנה מאתים יש לדון לזכות יוכשי האשה משעם שמהו במנפה דליכא חשש דלהרי כחבר כתבנו לעיל טעמי תרולי לזכותן, ואף הם תמלח לומר לם' הסוברים דחולי המנפה לא דמי למת פתחים מ"מ כיון דרובא דרבוותא סברי הכי איכא למימר הרי קולי לא עבדינן קולא דרב ובמואל דאין אדם משיל ולא כמאן דסבר דחולי המנפה לא הוי כמה פתאום לא מבדינן. ועוד קולה החרת דנ"ד איש עני הוה ולומר דחיישינן לגררי לא שבדינן. כל כי הא איכא למימר החרי הולי לא טבדיגן וכמ"ש הרב ת"ה כו" ש"ל דבדבר מועט דחינן הא זרב ובמואל ראין אדם מורים שבועה לבניו וכו". ונבהיע טוד ממ"ב הרא"ש בהשו' דמוהר"ס היקל וכו' דלא שכיהי האידנה הכפסת לררי וכו' ולכך הוליה ממון הפי' מן היהומים במת פהחום וכהב טעמה לדבר מבום דההידנה הטפסת להרי לא שכיחי בלאו הכי לכך הוליא ממין אפי" בפלינהה דרבוותה. ועפי"ז הסכים הוא בנ"ד מ"מ בעעם מועט דחינן דאין אדם מורים בבועה לבניו כדלמר התם הבי דלא לוכיף עלה אלא מאי דדמיא לא ממש, וב"ב הרבב"א. למור מעתה דבנ"ד דרובא סברי דבמת במנפה ליכא למיחש ללרדי וכששמי הרילי דכתיבנא דבר כשוש דאמרינן הרי קילי לא עבדינן. כאשר מוהרא"ש העלה בן דבנ"ד קי"ל לדון כן דהרי קילי לא עבדינן. אלא שדהה ים מחמת בבבטר היה כהוב נהמנות סהם כחבר ירהה הרואה שם סי' פ"ב. לך בנ"ד דן אנכי הא דתרי קולי לא עבדינן מכשמי הרילי דכתיבנא, ובכן קם דינא יכולין יורשי האבה לזכות בכתובתה ואגש לא ימחא בידייהו. וליר ישראל ילילנו מפגיאות, ויורנו מותרתו נפלאות, ללמוד וללמד ולכל בהן חיי רוחי כל טוד נפשי בי אף ריחי בקרבי

כן יאמר ה' נור מחסי מכטן גוחי ישראל מאיר בכר יוכף מזרהי.

הארין

ש"מ שלא ישמשמו שבישית אם לא נכתב הוי כנכתב הביא הרשב"א לדמותו להנהו דורשי לשון הריוט, ישוב כתב וז"ל וכבר ידעת שכן היינו משכימים כבית המדרש אלא שכל אותם תלויים בתנאי שבשעת מעשה וכו' עד אכל כאן סמיה בידיה שיכתיב פרוזכול וכי' כלכך דוקא כמפרש אכל בסתמה לה ש"ב.

אבור מעתה לפי חילוקותה כם בנאמנים שתלוי בתנאי בשעת מעשה שהדי אם לא החנה כן כשעת

מעשה שיב אין לו מקנה כי יכא פן ימות וילפרך לישכע שבועה אי לו או ליורשיו הילכך יש לדמותי להנהו דררשינן לשון הדיוט וכיון שנהני דייניכן שכל העושה סתם הדי היא כמתנה בנאמטת בשעה מעשה ואפי בלא נכתב במי סככתכ דמי, אתיר משתה איך השלה רש"ת ז"ל בשד הרשב"א ז"ל דבגאמנית לאי כמי שנכתכ דמי שהרי תשובה או הסי׳ שי"ד מננדתו דלפי חילוקו נפקף דגם בנאמנות ס"ל אפי׳ שלא נכתב כמי שנכתב דמי, ומבאן ראים לרין מהרם"ך שחשלה דבנאמנות אפי" שלא נכתב כמי שנבתב דמי, גם הרב גד"ת שם העלה כן מתוך תשי הרפכ"א דסיי אלף ס"ח בתנאי הסיור בהצלה רביון שנהנו כן אף שלא נכתב כמי שנכתב דמי שא מקיים פסק מוהדס"ך ו"ל. אבן אנן מה נענה ביום שירובר בנו מ"ש הרין ז"ל כפ" האשה שנפלו בשם הרשב"א ז"ל ואני למר מדברי

מורי הרב ז"ל שבתב בכבה בתרת גבי כתבוה בשוקה דכיון שהכל מורגלין לכתיב כן בומגנו זה אינו לריך לומר כן בפירוש דאלו כלתה לגשיתה היה מלוה שלא לכתבה בפרהסייא ושלא לכתוב בשער כן שהרי הוא יודע שכך הם כותבין וכאלו לוה בפירום כתבוה בביקה היא ואפשר לדון כאן כן. ונראין הרברים שהכל לפי ראות הרינים שליה לומר בחשם שתרע בניסח השערות שכותבי השערות מורגלים לכתוב ועד שיעירו שכך אמרה להם בפירים לא קנה. נר' דכל שלא כתב כן בשער לא אמרינן דהיי כמי סנכתב הנס שהורגלו בכך וכמו שהיכית כן מוהרש"ח בסי ל"א דף ע" ש"א יש"ש, דנפקא מינה לנאמנית דהנם שהירגלו לכותבו לא אמריכן כמי שנכתב דמי, ומתוך זה הרואה יראה דברי הרשב"א הללו עם מה שבתב בתשר המו׳

דפלנן בהדיהו . האמנם סנ"ל בים רים לחלק בין כחכים בשוקה

לנחמות דכשלחה בשנין בתבוח בשיקה שהיה לחוק עף השבר בהא דוקא ס"ל להרשב"א דווקא אם ככתב עוהני אבל כלא נכתב לא אמרינן כמי שנכתב דמי דחדרכה שלה נכתב ייל דהקפיד המתן שלה לגלות המתנה סהיא משא"כ בענין תנאי הנאמנים שהדבר תליי בתנאי בשעת מעשה כל כי הא כיון שהורגלו לכותכו הגם שלא לכתב כמי שלכתב דמי ודמי לכל סנסו תכאי דפ' המקפל דרכשי לשין הדיום והנס שלא נכתב כנכתב דמי וכאשר לתן טעם לשבח הרשב"א בח"ב סיי בי"ד כמיל, ומחלא לפים מאי דכתיבנא דגם הרשב"א אייל ימודה לדברי הרא"ש ז"ל דבאתרא דנהיני לכתוב נאמנית הגם דלא נכתב כנכתב דמ", ושני שרי לבחים ישר" הרשב"ה והרח"ש מסכימין לדשת ה' וכחשר הורה גבר מיהרש"ך ו"ל, ולפי החמור מ"ש מותר"ם חיון שתנאון והרשב"א והרישב"א חולקים של תרא"ש. לפי קילה שנ"ד אחה המחילה רבה לא שלטו שיניו בחשר הרשב"א שהבאתי אשר מודיח מתוכם דנם בנאמנות אמרינן דבמקום דנסונ לכותבו הם לה נכתב אמרינן כמי שנכתב דמי וכדבתיבנה. וברי לי שחם סיה ריחה חת דבדיו

מהדר הוה קא הדר ביה . עוד ראיתי לש"ר בחימ שיא ש"א ש"ק ל"ב כתב ו"ל רמיש מוסרש"ך דאשפ"י שלא נכתב כמי שנכתב דמי כיון שמהנין לכתוב כן בכל השערות היינו דוקא כשידוע שיה ידע מהמנהנ. אבל אם לא ידע מהמנהג לא, וכ"ב הב"ך

סוף סיי מ"ב ס"ק ל" בפר הרבכ"א דמ"ם פתביי אלף סית רמה שהורגלו ההדיימית אפי׳ אם לא נכתב בנכתב דמי הייפי דוקא כשידוע שוה ידע שנהנו ההדייעות לכתיב כן יש"ש דרך אמוכה, וכמו כן כתב הש"ב כסי סיא ס"ק י' ופים ישב דברי רב האי נאין אהדרי דמ"ב הניי בש" המתפל דרב האי ס"ל דרבשון לכין הריוע הייני דוקא כשידוש בידש שההדיושות נוהגין כן שכ"ל יש"ש באורף. וסנם כי אין תלמיד מכריע מ"מ תורם היא וללמיד אני לריך דאפון שנאמר כן בסברת רב האי נאון, מימ ברברי סרשב"א חי אפשר לומר כן דמיירי דוקא ברודע המנהג, דהרי פין רואה בם' תילדית אדם להרשב"א סי" רש"ח כתב ו"ל וכן אתה דן בכל מקום כמה שנהנו בממונות ואפי' לא נתנו כן במקים אחד אתה ניתנ כן במקימי כאלו היא תכתי במור וכי וחפי לה בהכי הרי היה מן הסתם בחלו כתבו ודנין בו כאלו הוא תנאו ב"ד וכו' עד דתניא ברים פ' המקבל ר' מאיר היה דורש לשין הריום וכי' הלל היה דורם לשון הריום דתניה הגשי הכמנדריה מקדשין ובשעת כניסתן לחופה כאין אחרים ותיפפים איתם בקפו חכמים לעשות בניסם ממורים אמר למם הלל חיקן הביאי לי בתיבת אמכם הכיאי לו כתוכת אמן ומגא שכתיב בהן לכשתכנסי לחופה היי לי לאנתי ולא שבי בניהם מחירים. פי לא כתיבים אמותיהם של אלו הביאי לי אלא בתיבת בני המדינה וכברתה כן הכביר חת חלו. ואפש" שלה קדפום הראשונים פתם. ואלו קושים שהם שהמקדם שהם באותו מקום על טמך המנהג שניהנין לקדם בתנאי זה קדם שלת תהה מקודשת לו עד שתבנם לו לחופה וכי עד ואפי שלא בתב ולא התנה הרי היא במתנה וכיתב ובדרך שאמרו בתנאי ב"ר שהתנו בכתיכה לא כתב לה בנין טקבין ולא בתב לה בטן דיכרין ולא כתב. לה את תהא יחבא בפיתי וכו" לפי שחות תנחי ב"ד עב"ל לענינני, והרי הסית דהלל ודתי דלת הוו ידשי מנהג זה דתי הוו ידעי מיד כשבקשו לעשות בניתם ממירים היה להם להשיב שבך תיה מנהנם שלא יהו מקידשות עד שיכנסי לחופה יבוה אין חשש ממזרות, ונש הלל והחגמים לא היו יודעין ממנהג 'זה שהרו היו רולים לעשותם ממורים וכשמלאו בכתוכות הקודמות שהיה תנחי זה הכשירו חיתם וחפילי פהכחשונים קושים בתנחי מפורש דלנשחבנסי לחופה והם קרשום פחם הגפירום מכל זה מכח דהנם שהם לא ידשי סאר מנסגא מ"מ כל שמנאו תנאו זה לכת הקודמים דנו בו לקנשיר משעם דכל החקדם סקם על סמך מנהנ שניסגין לקדש בתנאי זה קידש יאשי׳ דאינהו לא ידשי מוה כלל ולא סיה כתוב כן בכתובתן הכשירום מכת מנהג. הדי מכאן דאיה הפך ממ"ם הש"ך בעד הרשב"א נס ממה שרימהו לההיא דתנאי ב ד דהתם אפי׳ שלא נכתב כלל ולא ידש מזה כלל ואפ"ה אמריכן חייב מסים הכחי ב"ד ואפ" דהוא לא ידע מתנאי ב"ד חייב בכל תנאי כחיבה ומדדימסו להסיא דתנאי ב"ד מוכרה דס"ל דאף בדלא ידש כל דנסיג כן מיחייב דסויל כמי שנכתכ. וזה הפך חמים ספ"ך. איברא דמהסיא דהול אין כ"כ קופי די"ל דלעולם סם היו יודעים מנהג זה ונענו כן אכל הלל לא האמן אליהם שרגה לדעת אם היה מנהנ קדים ביניהם וכשהביאי אליו סכתיכות החזיק למנהכן והכשירם, יא"ב מניני לומר דלשולם בשינן דידש, אבל ממה שדימהי לההיא דתנאי ב"ד משמע דלא בעיק דידע דהא בההיא דתגאי בית דין מו איכא למימר דבשי דידש זה לא ישלה של הרשה סוף דבר כי דברי הש"ך החד המחילה רכה לא נתחיורו דבריו אצלי דאיא לדון כן בדעת הדסביא.

והדרן למאי דאמינא עלה דמתוך דברי הרשב"א שבתבתי יב לשוכית דב"ל בדעת הרא"ש דבווףים שנהנו לכתוב כן אף אם לא נכתב כמי שנכתב דמי נם לשנין

השעה עליו כשנשל למשכב ונתכלכלה דעתי עליו דידהי כל כי הא ליכא למיחם לנדרי ואין שליה חיוב שבישה ויורשיה אחריה יורשין בתיכתה כלי פקפיק. כל זה כתכתו לתור ולחפש כנ"ד אם לא היה כחוב בכתובתה גאמנית דיש כמה להדין ליכות ליורשיה אחרית שאם יש נאמנית מעלין היודשין כל בתיבתה בלי שבישה דביון שהיא נישלת כלא שבועה אם מתה גם יורשיה נועלין בלא שבועה בח"ב מסרפר"ם בסי קי"ו ובכמה מתפובתיו לא"ה ומיהר"א ששון סי' ק"ג והריב"ם סי' קס"ע ושין בכנה"ג א"ה סי' ביו וכח"מ סיי שיה בהנחת הטיב אות ניה ובפרח מיה ח"ל סי' ליש וח"ב סי' ס"ה וש"ג שלפילי בנחיב בגלמנית וכו" העלה להקל ובהסכמת להקת הפיסקים בהכיא יע"ב, וכ"כ הכנה"ו בח"מ בהנהת העיר אות נ"ו שאפי' שמיהר אר"ב בתפו" כתב הכנלמטת וכו" לא דייניי ליה כנלמנית מפוחם אין דבריו שומדין בשני כל הני רבוותא שהזכרני יכמה פעמים דנני ועשינו כן הלכה למעשה יע"ש .

ומעתה מפפט נכחרה לנו לתיד ולרטח כבתיכית המעשות ברודים אי בחבי בחי גאמנית אי

לא יחזיתיה למארים ראתדא במיחר"מ ישראל ז"ל כסי משאת משה הא"ה ש" ו"ב דף קל"ה ע"ג ז"ל ומה גם בשמלקף נאמנות הבתוב בס' כתובתה דפסי' טובה דאין מידם מגיל ראש"ג הבבתיב שלמי לא בדירא לן אי קאי מאמטה איירשיי כמי דהה בנאמנות ובוי בתביי ולדעת 'מיהראר"ב ו"ל לא דייני' ביה דין נאמנית מפורש הנה להקת הנביאים בהשפחה שלי דכל שכתיב בנאמנות וכו' בשטר כדין נאמנית משידם דייני" ליה וכמ"ש להריא הרב התאשף בפח"מ שי ש"א

בסנסת סטור אות נ"ה יש"ש, שכ"ל . עדותן של כמהר"מ יש' מאריה האתרא יספיק למ

לסודיע ולהשמיע מנהג העיד רודים 'יע"ה דנסיני לכתוב בכל הכתיבות ובנאמנית וכוי, שיד השמישנו כיאת כם' משאת משה חת"מ שי ד' על עשקי מתנת אלמנה שהאפושרוי היו שושנים כי יש לאל ידם לברר שנשבעה לשקר, וחרב ז"ל בריש דבריו כתב דחין בטענתם ממש כיון דאיכא נאמנית מפירש בנתוכה דאע'נ דכתכי הרח"ם והר"ן וכו' עד הייט ברלית ביה נחמטת דברחיבת כאמנות כי הא דנ"ד אפי' מאה עדים מכחישים איתה כאמנת וכמי שמתכאר יפה מדברי הדיב"ש בתשו" סי' ק"ח יש"ש. חרי השמישני מתוך דבריו דנהיג ברודים לבתוב נאמני בבקיבות, והגם שלא פירש בדבריו בהיה בחיב בבתובחה נאמנות מפורש, ולא ובנאמטת יכי' ח"ח משמע דאיכא בתובות דכתבי נאמנית מפירש ואיכא דכתבי בהו

וכנאמניה וכו' . יקשה עליך דמאחר דכתיכה הסיא היה כחוב נאמטות מפורש למה לא כא ההב הגו" בערוניא

דלא היה להם להשביעה מאתר דאיכא נאמטת מפורש ילמה נרנש מהסיא בכתבו הרא"ם יהר"ן החשוד על השכושה וכו' חם אינו יכול לישבע ופסיד יחילק בין איכה נאמנות לליכא נאמטים במוצג בדברי קדשי, 'משי היל"ל דהיאיל ואיכא כאמנות לא סייך ביה הרך דשביעה ושבופה בטעים היתה כי לה ידשו בירום׳ הם היה כחוב נחמנית בבתובתה ולכן ושביעות אמנם בחגלות נגלות לפני כבא בכודו רהיה נאמנות אין לוכך להשביעה כלל וכיון דסרך שכועה אין כאן לא שייך בים סהיא ההחשור של השביעה כלל ועיקר, הא ל"ק כלל דחשו הרוב"ש דסי ק"ח שסביא הרב הנו" מיישב זה שכתב אם כתוב בכחובתה של זי נהמנית וכו" לעולם אין להשביעה ואעפ"י שנהני להשביע אלמנה וכו' זהו לכתחלה לחום לרברי הפיסקים דאין נאמנית מועיל לנכי יורשים וחפי' במפרש וכי עד וכתב שחפי היא חשידה על השבועה נובה ע"כ, והנה כי כן דברי הרב

ברור מללו ואין בחם נפתל ועקש ווה ברור .

הדרן למאי דאחונא עלה שהרי נילה לנו הרב מארים דאתרא הגו' דנהיני לכחיב ובנאמנות וכו' וסנה מלאבי אלקים להקת נכיאים רוב בנין ורוב מנין בהשכמה שלי שדינו בכיתב נאמנית משורש ושולה של נכיקן היא מיהרבד"ם בח"ה כי"ן היסיף חומן ויפוי כח בבתוכ יבנאתנית וכו' דמסני לכל מילי מפי עדיף מכותב כאמנית מפורש כאשר יראה סרואה לשם.

השר נילב לקראתנו בנ"ד דלא כתיב בס' פתיבתה כאמנית כלל הנם דנהני בשאר כתובות ושעדות לבחיב בן חיבא דלא נכתב בספק הדבר תלוי ובשיקיל הרשת להכריע במאן הלכתא יען רואה אכבי בענין כאמנים שלה נכתב באתרא דנסוג למבתיבים אלדיים ארירים ראיתי מערכה מול מערכה הללו מיימיכים וכללו משמאלים ולכן נטיתו ידי בקסת הסיפר לדון לפניחם בקרקע לחוליא לאור

פירה ברברי המברים וה' חלקים ישור לי ראשון לניון פיניני הרואות למולרב ך בח"א פי ק"ן

כתב בענין נאמנית אינפ"י שלא נכחב כנכתב דמי דקו"ל כר' מאיר וכל סנסו תנאי דרכשי לשין הריוע יכ"ב בח"ב ס" ל"ז וס" כל"ו והביה כחים מדברי חבח"ם שבתב דכל דבר שנהני בני המרינה לבתות הן כאמנות ובי כל מי שמקום דעתי שיכתבי כמנה המרינה ואין לרוך לפרש, נראה שרלה ללמיד מרכרי הרא"ש דכי היכי דכי נכתב בסתחא אפי כלא ליווי הליה מהני מפני שנהני כך דסו"ל כאלו ליה א"נ מהני המנהג דאפי שלא נכתב הו"ל כאלו נכתב .

ותנה כאיתי למיהרש"ח בתשו" כ" ל"ה בתב דאין

מדברי הרא"ם ראים דרוקה לשנין ניווי הוא דכתב הדא"ם דיכולין לכותבו כלי ליווי מפני מקום שנהני, אכל כל שלא נכתב לא אמרינן דח"ל נכתב דאררכא אמריכן ממה שלא נכתב ודאי לייה הבעל שלא לכותכי . ובים העלה ארובה למה שחמה מרן על רכיני בעה"ע בכםי׳ ס"ח הכית תשו׳ הרח"ש הגוי. וכסי׳ פ"ח הכית מבי׳ מרכ כעה"ת שהם הפך דברי הרא"ם. ומדן הכ"י נדחק בזה ותי׳ שני תירולין. ועל הב׳ תירולין קרא תלר מיהרח"ש שם ולא ישרו בעיניו. ומחוך זה פנה לו לחלק החילוק הגו" להציות דברי העור אהדדי יע"ש, גם הרב גד"ת בשער כ"ו ח"ג הביא מוהרש"ך וחלק עליו ממ"ש מרן הכ"י בסי" ע"א תשו' להריטב"א של דבר התלוי במגאי כל שלא פירש אינו מחויב וכו' עד ות"ב רבינו האי בתשר וכו' עד אבל תנאים כנין נאמטות בהלואה וביטול מודטי לא מחשביק לים עד דמפרש וחרי נאמטות ובישול מודעי שהוא טוהנ בכל הפטרות ואשפי"ב כיון שאינו מפורם בשטר וכו' לא מחשבים ביה וזו ודאי 'סברה נכונה, וכ"כ מרן בשי ס"א בשם רבינו ירוחם ז"ל וא"ב איך תפם במושלם מיהרש"ך בנאמנות דאש"ג שלא נבתב כמי שנבתב דמי. שוד תמח של דברי רב האי גאון מהחיא דם' המקבל דקי"ל שרורשין לשון הדיוט ואשי" שלא נכתב כמי שנכתב דמי וכ"ב הנמק"י כפ' המקבל כשם רב האי גאין וא"ב מאי בנה מכאמנות דלא מהכי אלא רוקא בשנכתב בפירוב יהו תורף תמיחחי יש"ב, וללל במים אדירים לבקם מנית לחמיהה זו .

ודור הוית למוחרש"ת בתשו' סיי ל"ל דף ע' ע"נ שתמה חמיהם זו על הנחון והרשב"ח וישב לתמיהה זו

דשאני החם דבמנהנא תליא מלתא, משא"כ בנאמטת שקיטי מנהג שיהא הלוה מאמין למלוה כי יש הכי ויש הכי ולכך לא הוי כמו לשון הדיום יש"ש באורך.

מרברי הרשב"א בס' תלורות ארש נראה הפך מדברי מוחרש"ח דבסי' רס"ח האריך בההיא

דדרשיכן לשון הדיוט דאפיי שלא גכתב כמי שנעתב דמי יש"ם דרך ארוכה. וכסי' שי"ד בשנין מה שנהנו לכתוב ניימ

כן הוא דנדוניא נופלחה בלא בבופה כלל כמ"ם הפא"ה כיי ל"ו, וכך תבו' הרא"ש כוף כלל ן' פל אלמנה במתה קודם שנשבעה על כתובתה. לענין בכורה דגועל פי שנים ולכסי לביו מיקרו ולה הוי רחוי דהנם דהמו נועלת גדיניתה בלתי שבועה מ"מ נכסי אביו מיקרו ובכל אשר ימלא לו קרינא ביה כיון דאם נגנבה או נאבדה נדיניתה או כלתה אחריותה על נכבי אביו לפרוע פרעיה מיקרי אביו מוחוק בה והילכך לא הוי ראוי וכפור נוכל פי כנים. וגדולה מזו כהב מוהר"ם בחסו' הובאו דבריו במרדכי ס"ם כל הנכבעין טל ראובן שמח והניח אלמנה וב' בנוה וא' מן הבנית נשוחה ומתה אחר אביה ושוב מתה האלמנה קודם שנשבעה על כתובתה והבת הנשארת מוחזרת בכל הנכסים והבעל של הבת שמתה חובע כל חלי הנכסים לפי שנשמת חבים כשוכו לבתו ולחותה והוא יורש חלק אבתו. והשיב ממה נפבך וכה בעל בחלי הנכסים וכו" עד והין לומה כיון דבחיי אשהו היה מבועבד לכתובת אלמנה ולמוונותיה סוי כהוי ואין הבעל נועל בראוי בבמיהוק דהה ליתה דכל כי ההי גוונה לה מיקרי רהוי דה"כ בישלה ירישה בגו הבכור שכ"ל, הני מדבריו בבסוף הנו למדים דהפיי שמשופ' לכתובת אלמנה ולמזונותיה לא מיקרי ראיי ובכור נועל פי בנים דאל"כ בעלת ירובת בני הבכור, מכ"ם בטנין מדומהה המאהר הבטובדה אנכסי אביו ועיה לא הוי ראוי אלא מוחוק לגבי בכיר וככל אשר ימלא לו קריכא בים ובכור גועל פי פנים וכמו צכהב מכן כב"י בַּחִ"מ רִש סי' רש"ח וו"ל ודע שלא חלקו בין ראיי למוחוק אלא למורים כי מה בהוא ראוי למורים בבעת מיתתי אין בן הככור נוכל פי כנים והון אני מקפידים ביורב שהרי כשמה הככור בניו יורשים חלק בכורתו בנכסי הוקן פ"כ ה"כ בנדוכים אשתו מיקרי מיהוק לאביי המוריש הלכך בכור טוטל פי שנים כנ"ל ישוב דברי הרח"ש ז"ל, יהדר דינא דבשנין נדוניתה כ"ל להרא"ש דנושלהן בלא שבושה ודלא . כמ"ם הר"מ מינץ, בעד הרא"ם, ועוד ואם אני רואם דהגם שלידד מוהר"מ מיכן לומר דנשבעה לף על גדוניתם בכוף העלה דהין להבביעה על נדוניתה ונס יורבים נוטלין בלח בבועה יע"ש והכיח דבריו הרב המרכף בה"ה סי' נ"ו בהנהת הב"י אות ל"ב יע"ש ינס אם נמכרי ולהחו אחרים בדמיהם יורשיה נופלין אותם בלא שביעה כמ"ב הריב"ש ז"ל, וכל זה הלכה מוסכמת לכ"ע ולכן לפי הם ביד יורשי הבעל יורשי החשה מוליהין חותם מידם. וחם מאבדו באני למחלוקת הרי"ף והר"מ מס רש"י והרא"ם כמבואר בחשו הרב פ"מ ח"א סי' ע"ב ואם יודטי האשה תפיסים יכולים לומר קו"ל כרש"י והרה"ב יאם יירשי הבעל הפוסים יכולים לומר קי"ל ככרי"ף והר"מ כמבוחר כל זה בחשו' הפ"מ הנו' יע"ש דרך הרוכה, ובחשו' הפח"ה ח"ב כי' כ"ה, ובהשו' ממה יוכף ח"ה הפיכוח לי"ד כי" ד' והאריכות בזה אך למיתר.

כלש"ד דבנ"ד בבשלה מה ממנפה והיא גם היא נהה אחריו ממגפה יש בניפים לומר שיורשיה ירבו כתיבתה והוא לחקור ולדעת שאם בניהם הוכו ביחד איש ואבתו ושניהם שכבו למעלבה כל כי הא איך חשב דלררי וכיין דאינה לריכה לישבע יורשיה יורשין כתובתה כאשר הורה גבר הרב פרח מטה אהרן כי' ס"ה דכתב בנ"ד להקל דהגם דמוהר"י הלוי גמגם במה. ממנפה אי דמיא למה פתאום. גם הרב דרכי נועם בא"ה כי' כ"ה סחך על דברי מוהר"י לבית הלוי ז"ל שכתב על דברי מוהרשד"ם ז"ל והאריך שם. מ"מ הרפמ"א כם נתן נשם לשבח דאי איכא לספיקי היינו כשהאשה היא בריאה דאפשר שהיא דורשת ממנו ואתפסה לררי אבל כשהיא נ"כ ניגפה במנפה פשיטא דאין לחום ללררי והאריך בנ"ט לפבח ומחוך כך דן את הדין בנ"ד דנמלא דמשום חשם להרי אין לה חייב

בבישה ויורשיה וורשים את כחובתה בלי בים פתפוק. ותקבה זו העלה הרב שם שכל בחין כחן שבועת לַכרי גם הֿינך בכופות הֿיגם יע"ב בחורך

ימתיך כך נראין הדברים גם בנ"ד לתור ולדעת אם נינפו בניהם יהד וה פומד בזוית זו יוו פומדת בזוית זי מוטלין של שרם דוי ואחר שיתברה לב"ד הלדק אם נהיה בדבר היה וממילה רווחת שמשהתת לדין ולהודות בנ"ד דיירביה יירשין כתובתה בלי שום פקחיק 'על פי הירתה הפמ"ח בהזכרנו בנישמיה וכהלכהיה, ואף אם לא ניגפו בניהם יחד דק הוא מה החילה ואחר ימים גם יד ה' נגעה בה ומהם במנפה, איכא לודין לדון דיורביה ירבו בתובתה אם כבחלה בשלה תחלה ברחה החבה מבים דשלה מחמת בשיחותה דמגפה, ותכב לך מנגד הרחק ממקום למקים ולה נרהו שניהם יחד שין בשין דהו ודהי ליכה חבב נררי. ודבר זה למדחיהו ממ"ש בבו"ת פדות ביפקב סי' כ"ה ד ס' וו"ל וא"ב כ"ד שמת ממיחת מנפה ונם ברבהו לא היתה עמו במחילתו מבעה בניגף עד במת בברחה מחמת פחד המנפה הנה כי כן ודהי דומה לנפל הבית טליי ומת דלא חיישי לנדרי ה"נ דכותה.

אכוור מעתה דנם בנ"ד בי דינה י"ב בעי למידק בנופה

דהך עובדה היכי הוה הם ברהה הבהו ממגו כבנינף דתו ליכא למיחש ללררי בדבר האמור. והו בשי למידק אם כינפו סכיהם יחד דכל חד מהני תרי איכא משמת רבה כלא לחום ללררי וכיון דחין עליה חיוב בבושה יורבים יורשים כתובתה, סו היינא להרב עדות בישקב שי" המו בם לידר בני לדדים ופני פעמים דליכה למיחב

ללררי כאשר יראה הרואה בם . באופן דמכל הטפמים הנו׳ בהלמדם יחד ראוי לעליה על שולהן מלכים מאן מלכי רבגן ב"ד הלדק י"ב אשר בם להקור ולדרום בכל לד ולד אבר לידדטו כי מהם הורה יולאה לנ"ד שוכו יורשי האבה בירובת כהו" בלי כום פקפוק. תו איכה פטמה ההרינה בנריך לחור ולהפש בנ"ד לדשת אם לא האריך בחלייו כשנפל למשכב מתולי המנפה אלא מיד נתפלבלה דשהו ומת מיד דהו ודהי ליכה למיתם ללדרי דגלש"ד דכל חבם לררי אינו אלא כבהחולה בדעתו דאו וואי דיייכא למיחש במא בהיותו שפוי בדעתו התפיסה נהרי אבל אם נינף ונתבלבלה דטתו כאשר שיניני הרואות לרוב המוכים במנפה ב"מ דמיד דשתם מהבלבלת ומישרפת דעתן עליהם. ודאי דכל כי הא ליכא למיחב ללדרי בהרי אינם בטולם ואין דטחם וכמים מרן הב"י א"ה בין ל"ו. יבהט מחה לי ליבב דעת מיהרבד"ם עם מיהר"י הליי סי׳ י"ט דמ"ם מוהרבד"ם בא"ה סיי קל"ב דמי במת ממנסה ובשמים וטירוף הוי כתת פתרם מיירי במי בגינף והגף נפרפה דשתו שליו ודומה כמי באינו בשולם ודאי דכל כי הה מיירי מהרשד"ם דליכה למיחש ללררי. המנם מ"ש מוהר"י הלוי חדה מיירי במי שנינף ולה נטרפה דעהו שליו והית בפוי בדעתו והאריך בחליו או איכא לספיקי בהטפסת לרכי, ובום ניהא לי לישב דברי מוהרשד"ם ז"ל עם מיהר"י הלוי דמר למר חדא ומר אמר חדא ולא פליני ובימטן לדבר זה מנאתו להרב המאסף בא"ה סי' נ"ו בהנה תיו על הב"י הוח ל"ז בהביה דברי מותרבד"ם ודברי מותר"י סלוי ומ"ש מוסר"מ מינן במת במנפה יהאריך ברליי לא הוי כמת פהלם ולה פליני עם רבד"ם כמבילר למבין ע"ב, כונהו רגויה לחלק בין האריך בחיליו בדברי הר"ו הלוי דחיים ללדרי מיירי בהאריך בהוליו אמנם דברי רבד"ם מיירי כשלא האריך בחוליו אלא מיד גבחטמם וגברפה דשחו ומת דהו"ל כחת פתרם וליכה למיחב ללחרי יבהכי לה פלנן בהדייהו וקרובים דבריו למה בכהבתי והילקהי ביניהם

והוא הילוק נכין ופשמו ונימוקו שמו . ובכן נס מופל פל ב"ד הלדק לדיעה בנ"ד אם נפרפה

שהרי הם כמטלעלין שייחדם לה לגדינייהה למה שאינו צשין והם המעות שנחן לה בנדונייחה עכ"ל. ועיין להמכ"ש ס" ע" וע"א וע"ב וע" ולמהרח"ש ח"א ה" כ"י "ג" ורין מינה לג"ש ש"ש בסבלוטת שנתן לה צעלה מבית הביו בהף ווהב ובנדים שהם צעין לתשלום המדורים והתוספת שאינו בעיין ודאי דיורשיה בפרעים מהם לתשלום מה שאינו צעין.

איברא שעין רואה לרביט החבי"ב חה"ה סי ל"ו מהכב" אות ל דביה המני"ע הללו וכהב מחכם אתר בריכ ועם חח"ה סי ל"ח הביל הברי המני"ע הללו וכהב בסוף דבריו דברי המני"ע וכתב בלה הם כי ל"ח הביל און מוליאין מידם כנראה דמשפיל שמא הלכהא ההחולק מוליאין מידם כנראה דמשפיל שמא הלכהא ההחולק עם זה והראו פסקם זה לזה הלכה למעשה ק"ל בדברי המכריע ועדיין לא שמעט שהמוחאק יבא בעשכת ק"ל בדברי מאחר דשכננהו הכריע הפך לשעם הפך הפרח ותא חוי מ"ש רביע החולים בל לה הק"ל אות כ"ב דמכחים וריעים בקבלים יחד ומתוכחים זה עם זה אמרי דהמישוע כמי שאינו והיא ומתוכחים זה עם זה אמרי דהמישוע כמי שאינו והיא היא ל"ד שהכרי החולק ע"ד המב"ע בתחולה עמו ובודהי היא ל"ד שהכרי החולק ע"ד המב"ע כתוכח עמו ובודהי הרא ל"ד שהכרי החולק ע"ד המב"ע בתחולה עמו ובודהי הוא כד בכלמדה ומי המוב"ע דבב גוברים ומי כמופן לרפאה שבר דנקע" ההכרעה המב"ע דבב גוברים ומי כמופן לרפאה שבר דנקע" ההרששה לררי שאינה אלא השם דהחיק ואתי תרחיק

למימינים בה להבין אמרי . **בושפבור** ה' אתה שפר מסופרי שופרי המורם מכל

האמור, דובן יורשי האשה בנ"ב בחוסשה ולי"ב ככל הכחוב בשני בחובהה אם המתנוח בסף ישיה כסף שיה כסף או מותר לה מבית אה הציה וחה שנתנו לה מבית בסף ישיה כסף או מלד בפלה בין קודם נישאין בין בשעת הנישוא הנישאי ורמ"ש מהרח"ש סי' הנו" ומהידענא במחילהן של לדיקים כי השאל נחן עלי דכך ישר לאנשים של לדיה שלומי כי השאל נחן עלי דכך ישר לאנשים של לדיה שלומי להקור ובמאפנה החילה על לדיה מקור אחומה אלה בתליח המיני בלאכים מניני ולא על דערה סווף בהלמוד גדול בתביא חלים" עייני בלאמני, על יוכי למעלה רבני א"י ת"ו יבלו ימיהם לדיד משםה וחיא יתן מעדני, עד ילא כניגה משפע לאשורו במלי מייהם לדבר השום החיא יתן משדני, עד ילא בנינ היו ומאני, דמתני במותר מחלים ודענים במהכה הלו שבני היו ומאני, דמתני הציאה ביליב משבי מתוכת וכא מחלים הוא היי שנה בללה. בען מתלמו דן מאימד או יקרא וה' יענה, יליבי משבילות ונילא מתורת וכא מתלחות שבד לידני דר ודין.

הלעיר מרדכי קריספין ס"ע.

הסכמת רבני ירושלם הוב"ב על הענין הנו". ראה ראיט מנילה עפה אשר הניף ידו המפה פרלירא דחותי קלא הח' הש' הפוסק דינא יתיב מידא דכיא הנה לפענת היבם ששענתו לזכות מכח היותה יקיקתו סבל יפנה דסלכה רווחת היא אין ב' מוגיא מירי ודאי כאשר כתב הרב המאסף ורובי תורתי בזה משנה שאינה לריכה ולכן ידינו מסולקות מהאי שקלה ועריה, אכן בעענת שלא נשבעה על כתו' הא ודאי איכא לחיקם עלה הלא הוא כמום עמנו חתום באולרותינו בתעודה ארוכה במעשה שהיה ומ"ש החכם הפוסק טעם כטיקר מטעם הנאמנוה הנהוג ליכתב במ"ק ואף שבנדון שלו לא נכתב ואתי שלה מדברי הסופר שטעה והשמיטו דברים אלו אין בהם כדי שבעה למסמך על הסופר והואיל ורובא דרבוותא להקת נביאים עמודי הסוראה רובא דמינכר בחדא שיטה אילי שלא לדון בנאמטת אע"פ שלא נכתב כמי שנכהב דמיה ידברי הסופר בזה לא מעלין ולא מורידין לענין דינא להיליא מיד המוחזק ואיפכא מסתבר' כלפי לייא גם ממה שהביא מדברי המבי"ט ואפי' שראה ס' החולק דנקטינן כהכרעת

המבי"ע הא ודאי לאו מילחא היא ואין ולאי ורפיא, אכן במה שהעלה לרפאח ולהעלות ארוכה מההיא דתרי קולי לא עבדי' ובנ"ד איכא כמה קולי אי מחמת שמת במפה לא עבדי' ובנ"ד איכא למחד לאד ועידון כל העם דיל ועו קולא דלא אמיד האשר ועידון יצידון כל העם אחבר בשער ביידעיו ומכיריי קא אמימא ועוד שניגפו שניהם איש ואשחו כל כי הא ליכא למיחש ללדרי כאשר אח החור' יולאה מתשו' הרב עדות ביעקב סי כ"ה דיש ומאשר הורה נבר הרב עדות ביעקב סי ח"ב סי "ש"ש וכאשר הורה נבר הרב עדות שניה אהכן ח"ב סי מה הא ודאי יספיק לזכות את יורשי האשם ואכי מכל כל מיהב יהבו להן מן שמיא.

בללן של דברים לענין הלכה ולמעשה הנהיה כדבר הזה שהוכו שניהם במנפה פינו בפון איל ומודה נהלכתיה לזכות יורשי האשה והלכה זו יולאה בהינומא בעדי עדים וה' עמו שהלכה כמומו סולת נקיה, כה דברי החותמים לכבוד החורה מוכני ירוש' הכניה.

נסים חיים משת מזרחי. רפאל אזולאי. ישראל מאיר בכמהר"ר יוסף מזרחי.

יווהי תשוכת הרב המחבר אשר השיב על נרון הגו' באורך ברוחב מבינתו תנצביה .

השובה אל אלקים אשים דברתי, יאר פניו אתו המי המחודים כשלה להבין ולסורות ש"ד אמח ולדק דברים מתחודים כשמלה, ראם ראימי חש"ד אמח ולדץ דברים להשתשע בדברי קדשו אך הומן קלר ולכן הנני משפט להשתשעש בדברי קדשו אך הומן קלר ולכן הנני משפט ושלה המנע לענין דילו אחתר כי אנכי הראה ראים שטענו לידש מכח היותה אוחה ליבם הא ודאי ליה בה שששעו לידש מכח היותה אוחה ליבל בדל דין אין סי מולא מידי דוא ראשר כתב הרב המאסף בעא"ה כי ק"ם אים ש"א להי של אריות משכה שאים לכדי די מטולקות מברע זה וכל מה שהארך התכם הפוסך ביה אך למותר משום וכל מה שהארך התכם הפוסף ביה אך למותר משום יבדי מוכן משבתי דו בקסת הסושר לבדון עד מקום סידי יד על מוצמר, הא ולאיכה למוקם עלה דעלה כה מעם למינות לאיכה למוקם עלה דעלה כה מעם למינות כלה.

ואומר דהנה בנדוניתה הקיימת והם בעין ודהי נובה אותם בלא שבועה ואם מתה יורשיה ג"ב יורשין אותה דסרך שבועה אין כאן ודין זה מוסבם לכולי עלמא במוהרשד"ם חא"ה סי' קי"ו וכ"ב המבי"ע בסי' רס"ו בח"ח ובסי׳ ס"ע יע"ם בחורך, וכפרת מעה אהרן ח"ב סי' ס"ה ובפ"מ ח"א סי' ע"ב ווו הלכה מסכמת 'לכ"ע ומשנה שאינה לריכה אך כי באתו עד הלוסו לפי שראיתי להרב המאסף בחיבורו לב"י א"ה סי' ל"ו אות כ"ט כתב יש חולקין וסוברים דחש" שנדוניתה בעין לריכה שבועה וכן נד' מחשו הרא"ש פוף כלל ן' הביאה הרב העורים ח"מ סי' רע"ח על אלמנה שלא נשבעה על בתובתה הבביר ניפל פי שנים מדכתב כל הנכסים בחזקת בעלה ולא דילק בין נל"ב לשאר נכסים הר"מ מיכן ז"ל סי' ל"י, ולי אין זה הכרח דהתם מיירי כמנה מאתים יתו' או כשנדוניתה לא היתה בעין וכן מסחבר דסתמא לא פלינ הרב בעה"ע ז"ל על אביו הרא"ם עב"ל. וכמו כן כתב הרב המאסף בחיבורו לעור ח"מ סי' רע"ח אות ב' יע"ש דמהתחא לה פלינ על אביו שכתב בא"ה סי' ל"ו דכל נכסיה בין נל"ב בין נ"מ אינה לריכה שבועה וכתב עוד שם דלדעת המכי"ט בסי' ס"ט דס"ל דאפי' בנדוניא שאינה בשין נוטלת כלא שבועה לדעתו לריך לידחק ולומר דההיא דהרא"ש הגו" מיירי במנה מאמים דוקאולא כגדוניא יע"ש. ולרידי חזי לי דאין שום סחירה מהך חשו׳ הרא"ם דלעולם דעת הרא"ם

אותם בכלל הכתובה גם מה שנתנו לה הקרובים משלהם מקמי נשואין כתבו הפוסקים שהם פלה כדין ג"ת ויירשיה יורשין אותה ואין שמין אותם בכלל הכתובה עיין מהרח"ם ח"א סי' י"נ המביע ח"א סי' ס"ט ד"ה ומה שנמן וסי' ל"ה דע"ה ע"ב .

בש נכן לבאר טנין המדודים שנתנו לה מכית אבים ועיקר כתובתה ותוספת שכתבו נועלת אלא בשבועה ות"ה פאין יורשיה יורשים אותם טיין לדבינו החבי"ב חא"ה םי נ"ה הנה"ע אות כ"ג וכ"ד, הנה לרפאת שבר זה נקדים סגנון אחד הוא העולה לכל הפוסקים דאפי' דלדעה רובא דרכוותא אמרי' שאיכן נאמנות מועיל לנכי יורשין אנן בדידן תרי קולי, קולא דאבא שאול שהכיא ליפרע מנכסי יסומים לה יפרע אלה בשבועה וקולה דרב ושמואל דהין אדם מוריש שבועה לבניו לה עבדיי אלה אמרי' ביון דהיפסקה סלכתא להדית כרב ודינת דעבר כר"ה עבד כל שכת לפנינו סמוך ונראה ספק אחר דדילמא הלכסא כמ"ד שאין נאמנית מועיל לכתחילה נמי עבוי' בר"א הבשכועה מיחא מנביכן להו שיין לרבינו החבי"ב חא"ה סי' ל"ו הנהח

ב"י הות כ' . אבור מעתה לדהתאן עלה שראובן בניש מת במיתה מנפה כ"ל ולא המיד כלל דאבתא אומדן דעת אמחני ותקיפא שלא התפים לה להדי אם נאמר דאפי׳

בשבושה לה מנביכן להו אינו אלה הורחה לקלקולה דמקלי כמה קולי. קולה ה' דעבדים שוכדה כרב ובמוחל והף דלא היפסיקה הלכתה להדייה כוותייבו, קולה ב' דעבדי כמ"ד דאפי בנג"כ בעי איתנהו בעיכייהו ודלא כרבוותא שהבית המבי"ט חית כי' ס"ט דסכרות דבננ"ב לת חיישים ללררי וזו הוא שיפתו של האשל הנדול מהרשד"ם וכמ"ב בחבו' חא"ה סי' ל"ו הנהב"י אות ל"ח, קולא ג' דעבדינן דלה כהרה"ם שכתב בחשו" כלל פיד דבומן הוה לה חיישים ללררי, מלורף לום אומדן דעת המתני ותקיפא שלא החפים לה לררי מאחר דלא אמיד כלל ומעט אבר היה לפניו -פות ממה שנתן לו תביו והנדונית א שתנו דנין עליה ויורשי רחובן בנ"ם חינהו נופייהי ישירון ינידין כי השומח המ' כמום שמהם א"כ שדות הוא ואימדן דעת דמוכח טובא שלא התפים לה לררי ועיין הרא"ש בחשו' כלל פ"ו סוף סי' א' באופן דכי בעי' מימר שיורשי האסה אפי' בשבועה לה ינבו מחמת חששת לררי שומע אין למ אחר דלהקת הפום׳ בהסכמה עלו דתרי קולי לא עכדי׳ ק"ו בנ"ם דכל הכך קולי לא עבדיק ובשבועה מיסא מגביק לפי ועיין לרבי הקב"ב חא"ה ש" ל"ו הנב" אות ל"ה, והלום יראה המפיין להרב דרכי נישם חא"ה שי' ב"ה דלכאורה ה"ן נסת"ר לכל הכתוב כאן והן קודם אלינה כא תי' הרב להנהו תרהי דסתרן להרא"ש שכתב ההרא"ש בכלל פ"ה איירי בענין חוב הנדוניא אבל לענין מנה מאחים וחוספת מקולי בתובה אלימה תששה זו להפסיד את יורשיו מלגבות אם מתה בלא שבועה ובהכי איירי בכלל ל"א ישש"ב. ותמהכי שהרי בתשו' סי' נ"א כתב להדיא שאפי' נדונייתא אם לא נשבשה אין היורשין נובין מטשמא דאין אמש"ל, ולי נראה דמ"ש הרא"ש בכלל פ"ה דלא חיישי' לצררי הייט דוקא בחת פתאו' וכדמשמ' ממה שהביא משם הרמב"ם גם בחשו' כלל פ"ו סימן ה' כתב כן משם מהר"ם יע"ש גם מוהר"י וייל בתשו' סי' ל"ח ס"ל הכי וכמ"ש רביני החבי"ב סי' ל"ו סנהב"י אות ל' ומעתה הלשון אומרת בכלל פ"ה בו" א' אבל האידנא שאמו מנבין כחיבות לכל יירשי האלחטת דמשמש דאפי לא מת פחאם האמר דמנכינן לכל יורשי האלמנות ע"כ דלאו דוקא אלא לכל יורשי האלמנות היכא שמת בתאום או בשירוף ושעמום קחמר וכדמשמע מהראים שהביה ממהר"ם ותפשר עוד והות היותר נכון לע"ד דדוקת קאמר לכל יורשי האלמנות וכו' ואין הכונה לומר דאפילו

מתם ולא נשבעה מנכיק להי אלא הכינה לומר דליירשי האלמנות שנתקרשו ועדין האלמנה קיימת ויורשיה חיבעין בב"ד בשבילה מנבינן להו כשכועה דהיינו ע"ב שבועתה שנשבעה שלא התפיסה לררי ולא אמריגן אין נוקקין כיון החששת להרי קילא וכדמשמע מההיא דמהר"ם ובהכי דייק שפיר מילת לכל יורשי ומילת שקרשו שהכונה לומר שנתקדשו

ועדיין הן קיימות . שיהיה מתשו' זו לא תהיי הייבתין דמלבד דְע"פ חילוק הרב תורה יולאה דבנדונייםה מיהא לדעת הרא"ם לא חיישי ללררי עוד בה שהרי הרב נמי מסכים לדברי מהרשד"ם שכ"כ וו"ל ותע"ג דמהרשד"ם סי' קל"ב מלדד לדעת התם מיירי שמיד נתערבב ואעב"ב עשה כמה שמוטות ושניפין כאשר תראה מהיך דבריו עכ"ל סרי כחב לסרית דתם איתה כל הנהו סניפין דנדון מהרבד"ם ז"ל שבדי" שובדת כנדון מהרשד"ם ודון מינה לנ"ד דהת איכא כל הנהו סניפין דנדון מהרשד"ס ז"ל באופן דלרווחה דמילתה הולרכתי ללמוד וללמד דההיה דמהר"ם לה תהוי מיובתין, אמנם לי אני העבד נראה דאפילו נימא דמהר"ם הלוי פליג אדברי הרשד"ם וכדפליני הנהו רבוותא שהוכיר רבי' החבי"ב מ"מ אפי' תוכפת מנביק להי ליורשי האשה בכ"ם בסבועה מהחר דכללין הוא דחרי קולי לא שבדיכן והא איכא כמה קולי בנ"ם כאמור ופיין למרן בי' כ"ו כתב דמיתה חמופה או נטרפה דעתי לא חיישיק ללרדי טוד כ"ל טעם כעיקר לכ"ש להנכות' שלה בשבועה ממ"ש הפום' דכל שכתוב בשער נאמנות וכו' הרי הוא באלו כתוב נאמטת בין ממכה בין מיורשיה. ועיין לרב המכו"ב סי ל"ו הנב"י אות ב' ולהרב כרם שלמה סי' ל"ב פרח מפה אהרן סי' ט"ל ח"א וח"ב סי' ס"ה ולא ולמד לג"ש דכיון דהכי נהוג בבתובות שלנו כמ"ש מורי הרב חא"ה סי' י"א דקל"ה שלהי ד"ה איברא א"כ ובינו לדין דוכו יורשי האשה בכל סך הכסי' משוש דלא דיינינן בבקובות שלנו דין האמש"ל ואודיע למעיין כי כאשר ילאתי לדון משפש הנאמנו' היה לפני בתובה אחה ושערי מקח שהיה כתוב בהם נאמנות .

ואחר החיפוש עין רואה דכהובה זו שאמו דנין עליה אין כתוב בה נאמנות ובאלתי לסופר למה השמיפו והשיב לי תחילה שהוא נכלל בכל הנהו וכו' וחור ואמר שלא ידש שהנאמנות יש בו כל כך נורך ובכן באני למחלוק' דאיכא מרבוחא דס"ל לשנין נאמנות בעי' שיפרש ויכתוב להדיה וחם לה נבתב לה דיינים ביה כמו שנבתב שיין לרבי' החבי"ב ח"מ מהדורה קמה בי' ב"ה הנה"ט חות ה' אמנם כל כה"ג שהודה הסופר שמעולם לא לוהו אדם, בזה שלא לכוחבי אלא דאיהי ניהו מחמת פתיוהו השמיטו לכ"ע בכה"ג אי׳ שלא נכתב כמי שנכתב דמי ואמינא לה מימרא דהאי שמעתה מהרש"ח שכתב בחשו" שי' ל"א דם"ו ש"ל ד"ה ומ"ח וו"ל אבל אם לא נבתב אמרי' דודאי לום הבעל השער שלא לכותבו ועיין להרב הנו' ד"ע ע"נ ובביאוריו פל הטור סי' ס"א וכיון שכן בנ"ש דהיכא הודאת הסופר שמעולם לא נוהו אדם שלא לכותכו אלא שהוא פעה והשמיפו ודאי דלכ"ע דייניק גם בנ"ש כאלו כתוב נאמנות מאחר שכן המנהג פשוע ככל השעדות והכתובות לכתוב כאמנות ועיין למהרש"ח ו"ל בכיאוריו סו' המי שכתב דאפי הריטברא יסי מידים לדברי הרא"ם ז"ל כל שהוא מנהג פשום .

עוד ניל לרפאת שבר זה כנ"ם מחוחה שכתב המכי"מ ח"א סי׳ ס"ט אחר שעלה להלכה דנג"ב אפי׳ ליתנהו בשינייהו אינה לריכה שבושה כתב אף שבומן הזה לא ניחום ללדרי ובמים הרא"ם כלל כיד מימ לא לשסה מששה וא"כ מה באני דנין עתה למששה הוא שכל מה שים בשין וכו' ולחשלים נדוניתה חייב להחייר לה השבלנות

יורש הרי עשאוהו בפעל קר" כיה ומכל שכן נפקא להיכה דלא מסתלקי אלה מתכנין כלשין שלוק שיור מ"ש לבינה דלא מסתלקי אלה מתכנין כלשין שלוק שיור ומ"ש להיכה דלא מסתלקי אלה מתכנין כלשין שלוק שיור ומ"ש היכה אין מסייקה ליה ומש"ה כתכ אין איירי במללה הככסים בחזקת ודכדי האיו לאפוק וירביה אחי לאפת מחבי דהי להר"ן מספיקה ליה היה לג לדון ולחורות ההיכם ספק ויורשיה ודהי והאי והחהן ככללים שהין ספק מוניה מדיה לעכן ויות שהכיה מת"ש הי"ן במש" הכוורה למי שפיקה דיילה ההאפק בעשר מפכן בכודו לצ"ד לייתה דכסשיקה הדילה קי"ל היון ספק מוליה מידי ודהי, אבל בכפק שלונתה המוחק וובה בעשכת קי"ל והין בה במול מדי ודהי, אבל בכפק שלונתה המוחק וובה בעשכת קי"ל וא"כ להדכו דחפיקה להי"ן ובם הו"ל היבים שפן אי ו"כ להדכו דחפיקה ליה לה"ן ובם הו"ל היבים שפן אי ו"כ להדכו דחפיקה להוון בפק מוליה משור לה לא יורכיה ידהי ואהלן לכללן דאין ספק מוליה משור הלה לא יורכיה ידהי ואהלן לכללן דאין ספק מוליה מוצ"ב והדי החב"ב בדברי התבי"ם והדי כחבר" מדבי מתב"ב בדברי התבי"ם וה"

ומהרימ"ט דמלוה לבלוט . הלום ראיטו למהר"ח הנהן ז"ל בס' מורת חסד סי' ק"ך

ולמהרח"ם ח"ג בי' ג"ב בהעלה בהפסק המחוור ביורשי החשה ירשו תנחי השיור והיה נופה נרחה לכחורה לדון ולהורות בנ"ש מאחר דליכא רישותא דאין אדם מורים שבועה לבניו וכמה שיבה בס"ד וחולם כל הכחוב כחן להתלמד לדינא דשייך נפיתי לבי שרואה אני פפנה יורשי האשה הכו' בשאלה דכיון שמחה ברישה בין שיניה הו"ל דיבם ספק שהרי כתב רביט החביב סי' ק"ם הגה"ט אות ט"ז דלא אמרו דשומרת יכם שמחם היכם יורשה למר כא"ל ולמר כדא"ל אלא בשמוחרת ליבס אבל כשאינה מותרת ליכם אפיי זקוקה לחלילה לנו"ע אין היבה יורשה אלא יוכשיה יוכשין אותה וסיים שם דשומדת יבם מעוברת שמתה אין היבס יורשה אלא יורשיה יורשין איתה ופיין מ"ם שם אות כ"נ ולהרב בית במואל כי' ק"ם כ"ק י"א זה מורה באלכע לאפוקי סברת מי שעלה ע"ד להשוות כ"ב לאותה שכתב מהר" הלוי בתשו" סי' י"ט דאמ"נ דכופין לחלון היכם יורש ולא דק וק"ל. הלא לאמונה דבילדה היבמה חזי שלונהא דרבוותה דמהרש"ך ח"ב סי' קנ"ו כחב דלא מפקי' מיד היבם משום דמני למטשן ק"ל בהרמב"ם והריב"א ורבינו ירוחם דם"ל דאפי כלו לו חדשיו נוחל ומנחיל ומהרשד"ם ח"א סי" רי"ג כתב דהרמב"ם יהיר הוא בסברה זו וכ"כ מהרד"ב בתשו" שי" קפ"ת ואלו כך הים מששה בנ"ש נ"ל דלא מלי היבם ליכו' במענת קי"ל המלבד המהרש"ך יחיד הוא בסברה הלזו שהדי הכריה מהרפד"ם ומהראד"ב שהרמב"ם הוא יהיד בסברה זו עוד בה דהן לו יהיה ספיקא דדינא אי הרמב"ם הוא יחיד או לא סוף סוף לא מלי היבס ליכות בטענת ק"ל מאחר דהק"ל נופיה איט בדור הו"ל בדדמי לאוחה שבתב רבינו החבי"ב כללי הקי"ל אות י"א דבטי' טענה ודאית וה"ג דכוותא ינריעא מינה דהתם הק"ל נופיה אין בו ספק כלל אלא שהמענה דגנבה יש כה ספק דשמא בפשיעה נגנב אבל הכא הקי"ל גופיה יש כו ספק וכמוכן. יעש היות שכתבתי לשיל דברודים נחנו לפסוק כהרמב"ם ויאמר האומר דאשי דהרבת"ם הוא יחיד בסברה זו מ"מ הרי נהגו לפסוק כמותו עיין לרבינו החביב כלל הקי"ל אות ל' הרי השובתי בנדו כתבתי דלא ברירה לה מילתא וחזר הדין שהיבם ספק ויירשיה ודאי ועוד דמסתבר טעמיה דמהרשד"ם עין כללי

הקי"ל אות כ"ו וכ"ז.

למעיין דכשה אינני חוקש עלמי לאוהה שבתב
מהראד"ם סי קכ"ח דאיהי נמי כתב בדברי
מהראד"ם שהרשב"ם דעת יחיד היא אך חילק דמתה
נשך נובה יעש"ב דאה הדבר יהא מנת לעת העתלי
לראות היעמדו דברי מהדשד"ם דסי רו"ג דגונו היה

שותה האשה החילה ועכ"ז כת' דלא אמר" מה נפשך בנראה דפלינ אדברי מהראד"ב ואם לחשך אום לומר דמפשטא דכבי מהכש"מם שאין חילוק בין מת הולד תחילה למתה האם תחילה מתשו' הרשב"א דםי תש"מ שכתה אשפ"י ששומר" יבם שמחה היבם יורש כתובתה או כולה או מקלתה הני מילי שומרת יבם אבל זו אינה שומרת יבם א"ד.

וביאור דבריו נכחה דהכי קי"ל דכיון דשומרת יבם שמתה היבם יורשה חמחי נובה קודם החלילה

הן המת שאפי' תמות הכת אינה טילה ליבום אכל אפשר דתמות היא ושומרת יבם שמתה יבם יורשה, משום שלא אמרו שניתנה כחובה לגבות מחיים אלא לענין שיהיה לה קבורה וכמ"ם התום' פ' החשה שנפלו ד"ה 'מחן שמעת ליה משא"כ אי מנכינן לה מהשתא שאם תמות אין היבם יירשה כיון שכבר היא מוחזקת בנביית כתובתה ותי' הני מילי כו' פי' דאפי' תמות היא קודם נכייה אין היכם יוכשה משים דהינה שומרת יבם להתירה לו ואם איתא לדברי מהראד"ב דממ"ן הוא זוכה דמתה קודם נבייה וחלילה אמאי אין יורשה לימא ממ"נ יורשה שאם הולד של קיימא הוא הרי יורשה מחמת הולד ואי לאו ולד של קיימא הוא הרי יורש מחמת האשה יכעין זה נראה להביא שמישות לדברי הרשר"ם מחשו' הר"ש כר הרשב"ן הביאו מרן אבן העור סי' ק"ם על ראובן שיבם יבמחו ולא בנים במ"ה ומת הוא וכניו ואין ידוע אם האב מת החילה או הבנים ואח"כ מחם האבה ולוי אחיו של ראובן רולה ליירש והשיב כיון בהוא ספק אם מת ראוכן תחילה קודם בנו או אח"כ יורשי האשה הם ודאי ולוי יכם ספק ואין ספק מוליא מידי ודאי ואם איתא לדברי מהראד"ב דאמרי מה נפשך וכן בתשו" הר"ש לנו נמי הא איכא מ"נ אם ראובן מת קודם בניו הרי וכה היבם מלד הבנים דסתמה בגדולים חיירי וכלים נוחל ומנחיל ואם בניו מתו קודם זכה היבם מחמת יבמתו הזקוקה לו .

אמנם אדם יראה לעינים דלא שמא מתיה דכיון דנדון הרשב"א והר"ם איירי במתו הבנים תחילה

התקבית והכים חיר במוחי הכלם מוחלם ואחדם היכחה תו לוכא למימר שיוכה היכם מחמת הבנים דהן לו יהיה אמת דאתיו מה תחילה ואח"ב מתו בני אינו כלי עדיין מכהובת אמם שכלכה רווחת אין הבן יורב אמו כלי עדיין מכהובת אמם שכלכה רווחת אין הבן יורב אמו שאן היכם יוכשה אלא יוכשיה יורשין אותה ביון דהי"א לכ" לכ"ע אין היכם יוכשה אלא יורשיה יורשין אותה הולד תחילה לכ"ע אין היכם יוכשה אלא יורשיה יורשין אותה שכל במימו של מהדש"ך הוא משום דורם במעובת קיל בהר"מ במימו אל ההלכה רווחת אין הבן יורש אמו בקבר לא נשאר בעות דוקיקה לוכם וכיון דהשק הוי גם מהרש"ך בלתי שענה דוקיקה ליכם וכיון דהשק הוי גם מהרש"ך יורה דאין ספן מוליא וכין.

סוף דבר לגיש ביון שמחה משברת הידל ספק וקוקה ליבס וחין היבס יורשה אלא יורשיה יורשין אותה ואם היות שדוגמא לא לא מלאמי כשת בספרן של לדיקון אותה הידל מסתיין דרביני החבי"ב לאחרה משמא דגבהא רבה בלי שם חולק, ואכל היים לאודף שענת יורשי הבעל לבניו דהנה לנכשה שהן בעין בנ"ש ההיע לו השחשי עדם מבעה וק"ל אין אדם מורש שבועה לו תשמשי עדם מבית בעין בנ"ש דהיינו מה שהכניסה לא קא מבעיא לן דודאי זכו בהם יורשי האשה ובחסכת הפוסקים עיין למהרש"ך ש"א מ"ל ק"ן וקע"י ולהתבי"ע הפוסקים עיין למהרש"ך ש"א מ"ל ק"ן וקע"י ולהתבי"ע השלה בסתי החתונים ולעין הדל המעו ובן קרובי התמן ובין קרובי התמן ובין קרובי המעו ובין במשכמה המתמנה שנמע לה הקרובים בין קרובי החתן ובין קרובי בהשכמה במשת הבשאה ויורשיה יורשין אותם כדין נ"מ מ"אן שתון עלו שהם שלה ויורשיה יורשין אותם כדין נ"מ מ"אן שתון על שהם שלה ויורשיה שלה בלי ב"מ מ"אן שתון מתון